- مێژووی رۆژهەلاتی کۆن
- عیراق + میسر

- یەکەم : عیراق
- دووەم: میسر
- بەلام پێش باسی ئەم دوو تەورە بکەین دەبێت جەند جەمکێك پێناسە بکەین وەك:
- شارستانیەت
- شارستانیەتە رەسەنەکان
- شارستانیەتە لاوەکیەکان
- قوناغەکانی شارستانیەت
- سەردەمەکانی مێژوو

پ/ شارستانیەت چییە ، وسەردەمەکانی مێژوو
چیین بیانژمێرە؟

Black Sea
Caucasus
ANATOLIA
Hittites
Arzawa
Mitanni
MESOPOTAMIA
Assur
Ugarit
Cyprus
Canaan
Akkad
Elam
Mediterranean
Sumer
Egypt
Red

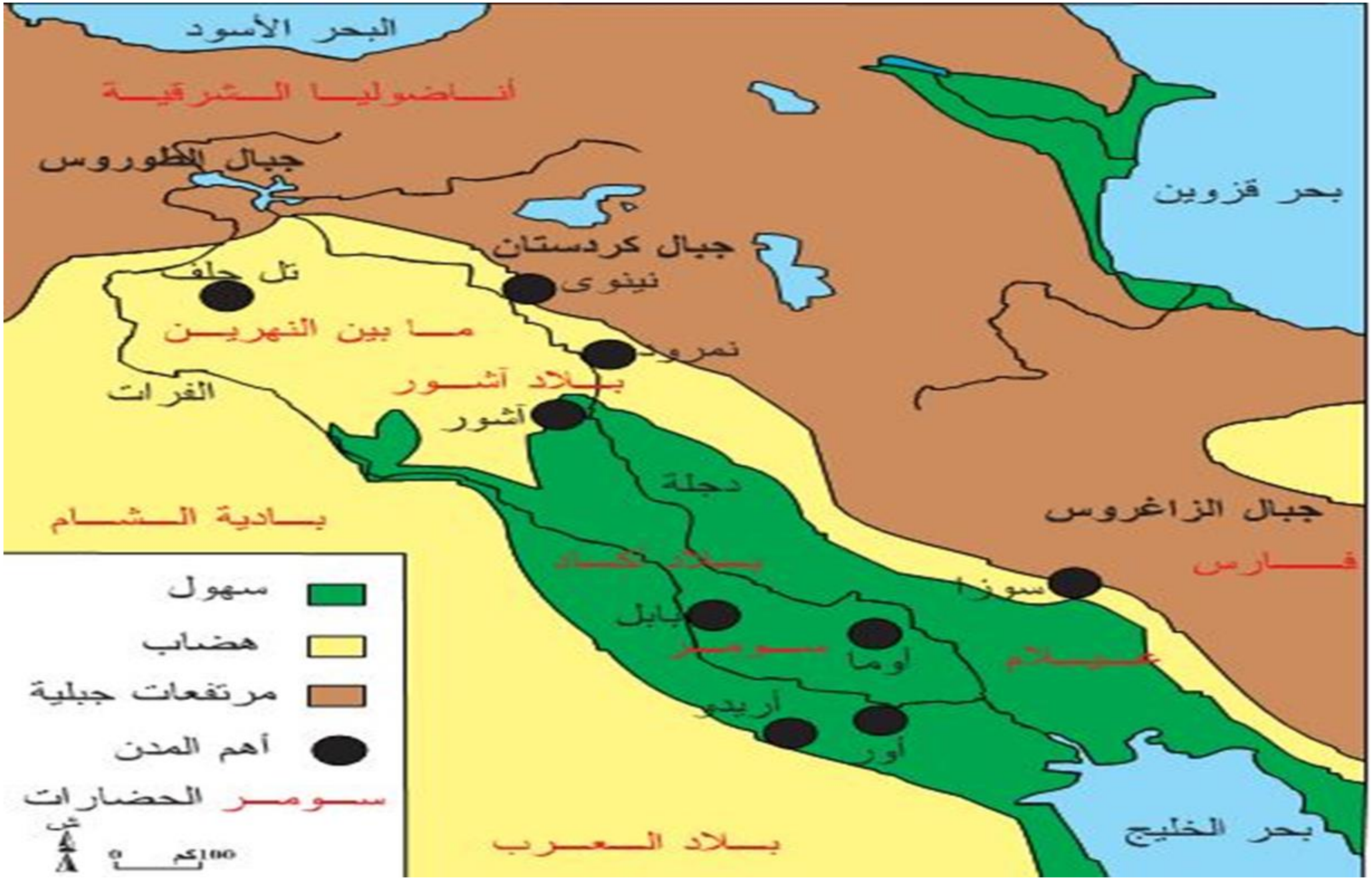
البحر الأسود
أناضوليا الشرقية
جبال الطوروس
بحر قزوين
جبال كردستان
تل حلف
نينوى
ما بين النهرين
نمرود
بلاد آشور
الفرات
آشور
دجلة
بادية الشام
جبال الزاغروس
فارس
سوزا
بابل
سومر
أوما
عيلام
أريدو
أور
بحر الخليج
بلاد العرب
سهول
هضاب
مرتفعات جبلية
أهم المدن
سومر الحضارات
ش
100كم 0

ناوچەی سەرهەلدانی شارستانییەکان

مەبەست لە زاراوەی شارستانیەت لە رووی بابەتی یەوە جۆرەکانی چالاکی وهەلسوکەوتی مرۆڤەکە رەنگدانەوەی فترەی وغەریزەکانیەتی.

بۆیە شارستانیەت دیاردەی جۆراوجۆر لە خۆ دەگرێت، وەکو زمان، دین، رەوشت، سیستەم، ودابونەریت، یاسا ، ئابوری وکۆمەلایەتی وهونەری بە هەموو جیاوازیەکان و پیشەسازی هەموو ئەو شتانەی کە مرۆڤ لە دەوروبەری خۆی فێر بووە. بۆیە ئەگەر بهاتایە و بەریەککەوتن لە ئاراستە جیاوازنە رووینە دایە، شارستانیەتەکان سەربەخۆ دەبوون تێکەلاوی دروست نەدەبوو

شارستانیەتەکانی مرۆڤایەتی کە ناسراون لە لای ئیمەدا لە کاتی ئیستادا چەند جۆریکن، بەلام بە شیوەیەکی سەرەکی دوو جۆرن، یەکەمیان: شارستانیەتە رەچەلەکەکان. هەر چی جۆری دووەمە شارستانیەتە لاوەکییەکان.

شارستانیەتە رەچەلەکەکان(رەسەنەکان):

ئەو شارستانیەتانەن کە ژیانی سەرتایی وسادە دەرکەوتوون. بە بی ئەو هیچ بەریەککەوتێەك وپەوەندیان هەبێت بە گەلان وشارستانیەتە پێشکەوتووەکان، کە لە سێ ناوجەی تایبەتی جیهانن ئەوانیش: شارستانیەتی رۆژهەلاتی کۆن لە عیراق ومیصر، هەروەها شارستانیەتی صین و شارستانیەتی امریکای باشور.

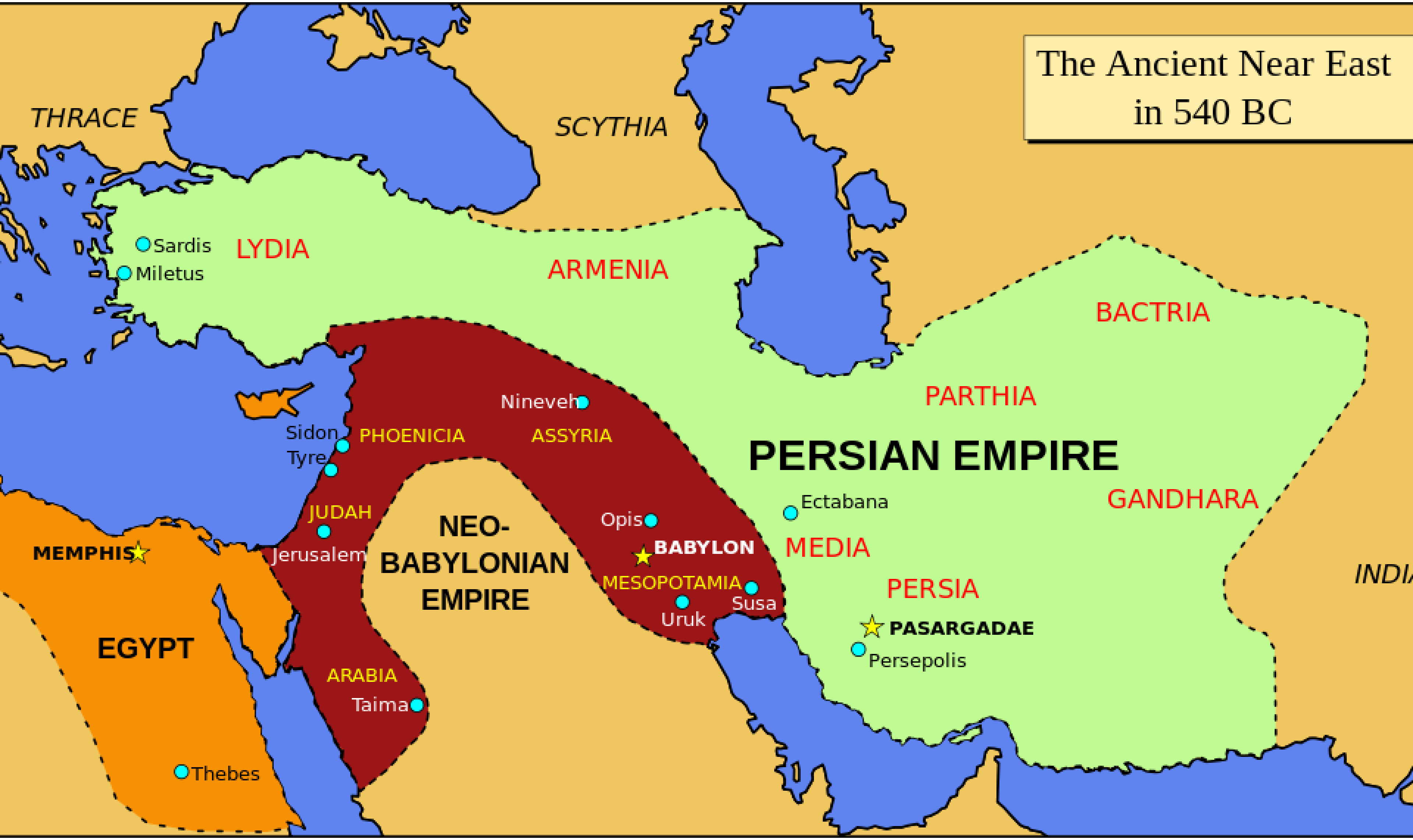
The Ancient Near East in 540 BC
THRACE
SCYTHIA
Sardis
Miletus
LYDIA
ARMENIA
BACTRIA
PARTHIA
Nineveh
Sidon
Tyre
PHOENICIA
ASSYRIA
PERSIAN EMPIRE
JUDAH
Jerusalem
MEMPHIS
NEO-BABYLONIAN EMPIRE
Opis
BABYLON
MESOPOTAMIA
Uruk
Susa
Ectabana
MEDIA
PERSIA
GANDHARA
PASARGADAE
Persepolis
EGYPT
ARABIA
Taima
Thebes

شارستانیەتە لاوەکییەکان:

ئەو شارستانیانەن کە لە ئەنجامی بەریککەوتنی کۆمەلگایەك بە کۆمەلگاکانی تردا دەرکەوتن. بە هۆکارو پالنەری زیاتر لە شارستانیەتە رەسەنەکان سەریانهەلداوە. دەرکەوتنی ئەو شارستانیەکان لە ئەنجامی ململانێی درێژخایەنی مرۆڤ لە گەل دژ تەحەداکانی سروشتی لە رێگای زالبوون لە سەرتەحەدیە سروشتییەکان وبەکارهێنانی ئەو تەحەدایانە لە بەرژەوەندی خۆی لە رێگای داهێنانی رێگاو هۆکاری رووبەروبوونەوەی ژینگە وسروشت.

شارستانیەتە رەچەلەکەکان(رەسەنەکان):

شارستانیەتە لاوەکییەکان:

جۆرەکانی شارستانیەت

قۆناغەکانی شارستانی یەکەمی تا وەکو شۆرشی پیشەسازی

مرۆڤ بۆ ماوەیەکی دورودرێژ ژیاوە پێش ئەوەی بگاتە کشتوکال کردن و دواتر لە قۆناغی کۆکردنەوە گواستیەوە بۆ قۆناغی پێشەنگ بوون لە بەرهەم هێنانی کشتوکاڵ و بەکارهێنانی هۆکارەکانی وکەرستەی بەرهەم هێنان لە دەوروبەری سەدەی نۆیەمی پێش زاینی.

مێژوونووسەکانی مێژووی مرۆڤایەتییان دابەشی دوو بەش کردووە

مێژووی کۆن

ومێژووی نوێ.

بەشی مێژووی کۆن بەشە زۆرەکەی مێژووی مرۆڤایەتییە کە سەدان هەزار ساڵ بەر لە ئێستا دەستی پێکردوە. بەڵام کۆتایی مێژووی کۆن لە ناوچەیەکەوە بۆ ناوچەیەکی تر جیاوازە کە پەیوەستە بەو ڕووداوە گرنگانەی کە لە تەواوی جیهان ڕوویانداوە .

له **رۆژهەلات**:

نزيك به دەركەوتنى ئاينى ئيسلام له سەدەى حەوتەمى زاينيى و بەلاوبوونەوەى ئاينى ئيسلام لەم ناوچەيە بە سەرتايى مێژووى نوێ وكۆتايى مێژووى كۆن دادەنرێت.

بەلام سەربارەت بە **ئەوروپا**:

ئەوا سالى 476ز كە دەكاتە سالى رووخانى ئيمبراتوريەتى رۆما بەسەرەتايى مێژووى نوێ وكۆتايى مێژووى كۆن دادەنرێت .

و له **ناوچەكانى ترى** دونيا بە پێ رووداوەكانى گرنگى مێژووى كۆتايى مێژووى دادەنرێت.

لێرەدا دابەشکردنێکی تر هەیە بۆ سەردەمە جیاوازەکانی مێژوویی کە مرۆڤایەتی تێدا کوزەری کردووە، کە سەردەمی پێش مێژوو سەردەمی مێژوو کە بەداهێنانی نووسیین سەردەمی پێش مێژوو لە سەردەمی مێژووی جیادەکرێتەوە